

Худобей К.
студентка гр. ПОІЗм-11
юридичного факультету Тернопільського
національного економічного університету
Науковий керівник: к.і.н., доцент
кафедри інформаційної та
соціокультурної діяльності ТНЕУ
Недошитко І.Р.

ІНФОРМАЦІЯ ЯК НЕВІД'ЄМНА СКЛАДОВА УПРАВЛІНСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

У сучасних умовах важливою передумовою успіху стало інформаційне забезпечення. Сьогодні не можливо об'єктивно оцінити діяльність будь якого підприємства без врахування його інформаційних ресурсів.

Прийняття рішень є найважливішою складовою управління. Сьогодні у більшості випадків якість рішень, спрямованих на розв'язання практичних завдань, характеризується не одним, а багатьма непорівняльними критеріями. Тому доводиться приймати рішення, ґрунтуючись не на одному, а на багатьох критеріях. Головним у прийнятті рішень є розроблення підходів, рекомендацій, що дають змогу обґрунтувати вибір найбільш правильного рішення в складних і невизначених конкретних ситуаціях. Без інформації не можливо приймати правильні управлінські рішення, а отже, і здійснити потрібну дію, яка є кінцевою метою функціонування будь-якої системи.

З погляду теорії інформації, управління – це вищий вид інформаційної взаємодії, в процесі якої на основі наявного досвіду, накопиченого в ході розвитку, еволюції системи, у вигляді закодованої інформації, яка зберігається в пам'яті системи, здійснюється зміна характеристик руху зазначеної системи. У цьому визначенні слід виділити три основні елементи:

- будь-яке управління є управлінням руху;
- будь-яке управління ґрунтується на інформації, яка зберігається в пам'яті системи.

Поза пам'яттю немає управління. Це означає, що управління може здійснюватись лише на основі минулого досвіду.

- будь-яке управління має як мінімум два канали, два органи управління: енергію і засіб впливу на об'єкт управління за допомогою відповідної інформації (орган управління інформацією) [1, с. 11].

Зміст кожної конкретної інформації визначається потребами управлінських ланок та управлінських рішень, що розробляються. До інформації висуваються певні вимоги: стислість, чіткість формулювання, своєчасність надходження; точність та достовірність, правильний відбір первинних відомостей.

У процесі управління постійно відбувається обмін інформацією. Причому напрямок переміщення інформації може бути вертикальним (від керівника до підлеглих і від підлеглих до керівника), так і горизонтальним (між начальниками підрозділів, підлеглими одного рівня).

Ефективне управління не можливе без достовірної, об'єктивної інформації, тому що фактичну владу має той, хто добре інформований.

Процес розробки та прийняття рішень є, по суті, інформаційний процес, який базується на обробці формалізованої та неформалізованої інформації, різноманітних даних та знань.

Основним вихідним етапом у розробці рішення є збирання та підготовка інформації про внутрішній стан системи та навколишнє середовище.

Предметом і продуктом праці в управлінні є інформація. У першому випадку вона є даними, або так званою сировою інформацією, а відтак її не можна використовувати в не переробленому вигляді в управлінській діяльності. Проте внаслідок саме управлінської праці, на її основі здійснюється дія або приймається рішення, тобто на підставі інформації.

Засобами управлінської праці є те, що може сприяти здійсненню операцій з інформацією – від найсучасніших комп'ютерів та паперу до органів людського тіла [2, с. 361].

За сучасних ринкових реалій, стрімко горозвитку підприємництва, посилення конкуренції у всіх галузях економіки гостропостають проблеми, пов'язані з управлінням підприємствами.

До недавна в Україні потреби управлінського апарату в інформації забезпечував традиційний бухгалтерський облік, основною метою якого була реєстрація господарських операцій та складання відповідної фінансової звітності. Такий підхід цілком задовольня в потреби економіки з адміністративно-командною системою управління. Однак з переходом доринкової економіки, модифікацією та розширенням управлінських функцій відбувся поділ традиційного бухгалтерського обліку на фінансовий та управлінський.

Фінансовий облік забезпечує підготовку інформації про результати діяльності підприємства та його фінансовий стан для внутрішніх і зовнішніх користувачів, застосовуючи загальні для всіх підприємств правила ведення обліку [3, с. 36].

Управлінський облік спрямований на забезпечення інформацією, необхідною для прийняття управлінських рішень. Він використовує різноманітну оперативну інформацію, що різниться і змістом, і кількісним вимірюванням, оскільки керівникам різного рангу для виконання своїх обов'язків потрібна різна оперативна інформація.

Управлінський облік пов'язаний з підготовкою та забезпеченням системи управління інформацією у процесі постачання, виробництва та реалізації продукції (робіт, послуг), здійснення інвестиційної, операційної та фінансової діяльності, що дозволяє розробляти та приймати ефективні оперативні, тактичні та стратегічні рішення на різних рівнях управління підприємством. Це – складова процесу управління підприємством і надає інформацію для визначення стратегії, планування його майбутніх операцій, контролю поточної діяльності, оптимізації використання ресурсів та оцінювання його діяльності загалом [4, с. 124].

Саме інформація забезпечує дієвість управління. Важливим є:

- забезпечення керівників всіх рівнів управління підприємством інформацією, необхідною для поточного планування контролю та прийняття оперативних управлінських рішень;
- формування інформації, що слугує засобом внутрішнього комунікаційного зв'язку між рівнями управління та різними структурними підрозділами одного рівня;
- оперативний контроль та оцінювання результатів діяльності структурних підрозділів та підприємства загалом у досягненні поставленої мети;
- перспективне планування та координування розвитку підприємства в майбутньому на основі аналізу та оцінювання фактичних результатів діяльності.

Сучасне управління, використовуючи інформацію, забезпечує потреби не лише виробництва, а й маркетингу, управління дослідженнями та інших функцій бізнесу. Характерною особливістю є використання аналітичної інформації, яка збирається, групується, ідентифікується та вивчається з метою достовірного відображення результатів діяльності структурних підрозділів [5, с. 82]

Таким чином, завдяки повноті інформаційного забезпечення управління постає як цілісна інформаційно-контролююча система підприємства. Забезпечення інформацією процесів управління передбачає виділення із зафіксованої сукупності даних основи для оперативного використання на будь-якому рівні управління. Інформація в управлінні – засіб організації та регулювання незмінних процесів. Завдяки інформації, і не лише управлінській, необхідній для формування та реалізації рішень, запускається механізм приватної і суспільної життєдіяльності.

Список використаних джерел

1. Лазоренко Л.В. «Роль інформації у процесі підготовки раціональних управлінських рішень». К.: Академія муніципального управління, 2005.
2. Кузьмін О.Е. Мельник О.Г. Основи менеджменту: Підручник. К.: Академвидав, 2003. 416 с.

3. Лучко Х. Л. Бухгалтерський облік в управлінні бізнесом: Зарубіжний досвід. К.: Облікінформ, 1997. 144 с.
4. Партин Г.О., Загородній А.Г. Управлінський облік: Навч. посіб. - Серія «Дистанційне навчання». Львів: Вид-во НУ «Львівська політехніка», 2003. 194 с.
5. Современный бизнес: Учеб. в 2 т. Т. 1: Пер. с англ. / Д. Дж. Речмен, М. Х. Мескон, К. Л. Боуви, Дж. В. Тилл. М.: Республика, 1998.

Цідило З.

*студентка група ПОІЗм-11
Тернопільського національного
економічного університету*

*Науковий керівник – д.іст.н., професор кафедри
інформаційної та соціокультурної діяльності ТНЕУ
Біловус Л.І.*

УПРАВЛІННЯ ВИРОБНИЧО-ОСВІТНІМ КОМПЛЕКСОМ НА ОСНОВІ ІНФОРМАЦІЙНО-АНАЛІТИЧНИХ РЕСУРСІВ

Для вирішення складних проблем (технічних, соціальних, наукових, економічних), що стоять перед суспільством, потрібна організована і злагоджена діяльність багатьох людей і засобів виробництва. Така діяльність здійснюється в рамках штучних, створених людиною, формувань, що називаються організаційно-технічними системами (ОТС), кількість яких в країні значна і продовжує рости.

Відмінними рисами сучасних виробничо-освітніх комплексів (ВОК) є: наявність багатофункціональності виробництва, внесок істотних ресурсів у сферу створення та забезпечення інфраструктури для основного виробництва, високий ступінь замкнутості, внутрішнє і функціональне різноманіття системи. ВОК відносяться до великих систем, які відповідно до класичних уявлень називаються складними, тобто не піддаються цілісному одноразовому охопленню будь-якого спостерігача. При управлінні такими системами виникають проблеми, пов'язані з відсутністю у осіб, що приймають рішення, достовірної інформації про всю систему в цілому, що призводить до неефективних, а найчастіше до згубних для існування системи рішень.

Отримання, узагальнення та надання достовірної інформації про саму систему і навколишнє її середовище є складною науково-технічною проблемою. Наявні сьогодні автоматизовані системи управління орієнтовані найчастіше на конкретні виробництва і не вирішують цієї проблеми в цілому, а розподілені корпоративні мережі зосереджені на вузьких питаннях інформаційного обміну і потерпають від відсутності загального підходу до підготовки і формування управлінських рішень.

Відзначене зростання кількості ВОК у поєднанні з системами управління, що не відповідають сучасному рівню, призводить до зниження ефективності їх діяльності; таким чином, актуальність досліджень в області підготовки та формування управлінських рішень у великих організаційно-технічних системах різко зростає.

У результаті дослідження було визначено, що:

1) ВОК відносяться до класу складних систем, що володіють такими властивостями, як високий ступінь замкнутості, складність структури, синергетичний ефект, мимовільне ускладнення структури при повільній і плавній зміні її параметрів, функціональна різноманітність як елементів самої ВОК, так і керуючих підсистем; стійкість до зовнішніх впливів, здатність до самовідновлення, росту, розвитку, підвищення узгодженості складових.

2) Управління такими системами традиційними методами в умовах відсутності повноти інформації викликає значні труднощі, часто призводить до помилок при прийнятті управлінських рішень, що негативно позначається на раціональному використанні ресурсів і функціонуванні всієї системи в цілому.